

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: „Utworzenie europejskiego planu działania na rzecz sektora detalicznego”

COM(2013) 36 final

(2013/C 327/05)

Sprawozdawca: **Daniela RONDINELLI**

Dnia 18 marca 2013 r. Komisja, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Utworzenie europejskiego planu działania na rzecz sektora detalicznego”

COM(2013) 36 final.

Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 27 czerwca 2013 r.

Na 491. sesji plenarnej w dniach 10–11 lipca 2013 r. (posiedzenie z 10 lipca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 174 do 1 – 3 osoby wstrzymały się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES), który popiera całościowe podejście przyjęte w planie działania, przedstawił już swe stanowisko w kwestii wielu z jedenastu zaproponowanych działań, których realizacja wymaga jednak czasu i różnego rodzaju wsparcia, również finansowego.

1.2 EKES uważa, że niektóre działania mogą pozostać zignorowane lub ich realizacja może okazać się nie w pełni możliwa, gdyż nie uwzględniają konsekwencji kryzysu gospodarczego dla tego sektora, zwłaszcza w krajach najbardziej dotkniętych przez politykę oszczędnościową.

1.3 Zaleca się, by podczas realizacji planu uwzględniono i doceniono różnorodność, która często wyraża się poprzez różne formy MŚP i mikroprzedsiębiorstw.

1.4 EKES przyjmuje z zadowoleniem propozycję utworzenia stałej grupy ds. konkurencyjności w sektorze detalicznym i ma nadzieję, że będą do niej należeć europejscy partnerzy społeczni, a także przedstawiciele organizacji konsumenckich i MŚP.

1.5 EKES zaleca, by nie tylko udostępnić konsumentom istotne i wiarygodne informacje, lecz również zadbać o to, by mogli się oni z nimi zapoznać dzięki skrótowej i przystępnej formie (nie technicznej czy prawnej).

1.6 Zaleca się zachęcać państwa członkowskie do zdefiniowania, które formy handlu detalicznego mogą zostać zaliczone do interesu ogólnego (społecznego i kulturalnego) wspomniane w dyrektywie usługowej.

1.7 EKES wnosi, by zachęcić przedsiębiorstwa do połączenia handlu internetowego i tradycyjnego, które obecnie są w wielu wypadkach dla siebie alternatywą, między innymi w celu rozwiązania problemu godzin i dni otwarcia / zamknięcia sklepów.

1.8 Nadmierna koncentracja dystrybucji handlowej stwarza różnorodne problemy, do których należą obiektywne trudności z zapewnieniem prawdziwej konkurencji.

1.9 EKES proponuje, zgodnie z wcześniejszą opinią sekcji INT ⁽¹⁾, by problemem nadużywania systemu cen transferowych, który umożliwia ustalanie cen transakcji w obrębie jednej grupy przedsiębiorstw w oparciu o parametry oceny zależne od wymagań podatkowych zainteresowanej grupy, a nie od normalnych warunków panujących na rynku, zajmować się na poziomie europejskim.

1.10 EKES zaleca dążenie do zrównoważonego rozwoju handlu i ograniczenie marnotrawstwa, między innymi poprzez wsparcie rozpowszechnienia systemu sprzedaży produktów luzem, który ogranicza ilość zanieczyszczających opakowań.

1.11 Komisja powinna aktywnie dążyć do innowacji i zmian, wykorzystując wszystkie dostępne instrumenty, gdyż konkurencja jest warunkiem zmian, a nie czynnikiem je wywołującym.

1.12 Zdaniem EKES-u zasadnicze znaczenie ma dopasowanie umiejętności pracowników do wymaganego profilu zawodowego, a zaangażowanie przedsiębiorstw nie może się ograniczać wyłącznie do treści szkoleń, lecz powinno obejmować również ukierunkowane inwestycje.

⁽¹⁾ Opinia EKES-u w sprawie rajów podatkowych i finansowych, punkty 3.25 i 3.26, Dz.U. C 229 z 31.7.2012, s. 7.

1.13 EKES apeluje do państw członkowskich, by na wzór europejskich rad ds. umiejętności handlowych powołały dwustronne organy partnerów społecznych w celu zorganizowania szkoleń zawodowych (dopasowanie umiejętności, plany szkoleniowe, finansowanie, zestawienie potrzeb szkoleniowych, przeprowadzanie szkoleń i dotyczące ich informacje zwrotne).

1.14 EKES popiera inicjatywę Komisji polegającą na nawiązaniu dialogu ze wszystkimi zainteresowanymi stronami w celu opracowania na szczeblu UE skutecznych środków zwalczania gospodarki nieformalnej i pracy nierejestrowanej. Ma nadzieję, że państwa członkowskie wykażą się silną wolą polityczną, którą Komisja mogłaby koordynować za pośrednictwem wzmocnionego partnerstwa.

2. Stworzenie rynku wewnętrznego dystrybucji handlowej

2.1 By stworzyć rynek wewnętrzny dystrybucji handlowej, w ramach strategii „Europa 2020” w planie działania proponuje się program prac obejmujący pięć priorytetów i jedenaście działań, które powinny zostać zrealizowane do końca 2014 r. Komisja zapewni ich monitorowanie i w 2015 r. przedstawi sprawozdanie w sprawie poczynionych postępów.

2.2 Dystrybucja handlowa w UE odgrywa zasadniczą rolę w ożywianiu wzrostu, a także w tworzeniu miejsc pracy oraz innowacyjnych i bardziej zrównoważonych modeli konsumpcji. Sektor stanowi 11 % PKB i nieomal 15 % zatrudnienia, co jest równoznaczne z około 36 mln zatrudnionych w ponad 6 mln przedsiębiorstw i 29 % wszystkich przedsiębiorstw, w tym bardzo wielu MŚP i mikroprzedsiębiorstw.

2.3 W planie pokazuje się, że dystrybucja handlowa jest coraz bardziej powiązana z innymi sektorami gospodarczymi i że różnice między nimi są coraz mniej oczywiste. Podkreśla, że wciąż istnieją przeszkody utrudniające stworzenie skutecznego, konkurencyjnego i zintegrowanego rynku wewnętrznego dystrybucji handlowej. Konieczne jest zatem zwiększenie konkurencyjności i wydajności sektora, a także poprawienie jego wyników gospodarczych, społecznych i środowiskowych, wzięwszy pod uwagę różnorodność, a także sytuację MŚP i mikroprzedsiębiorstw.

2.4 EKES podkreśla, że – pomimo modernizacji sektora w ciągu ostatnich 20 lat – wiele MŚP prowadzących działalność handlową w tym okresie upada, nie tylko ze względu na większą konkurencję cenową i obniżenie marż zysku, lecz również w wyniku kryzysu gospodarczego, który znacznie zmniejszył konsumpcję i skłonność do zakupów.

2.5 Kryzys finansowy, wzrost cen surowców, starzenie się społeczeństwa, a także wymóg większej zrównoważoności i innowacji technologicznej (np. płatności elektroniczne, „self scanning”) zmieniają znacznie procesy i modele biznesowe zarówno w dużych sieciach handlu detalicznego, jak i MŚP.

2.6 EKES przyjmuje z zadowoleniem propozycję powołania stałej grupy ds. konkurencyjności w sektorze detalicznym

(państwa członkowskie, zainteresowane strony, MŚP) w celu umieszczenia w centrum europejskiej debaty politycznej problemów tego sektora, wskazania dróg rozwoju, monitorowania poczynionych postępów i sporządzenia zaleceń. Zwraca się, by – podobnie jak przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego, zwłaszcza organizacje konsumenckie i MŚP – do grupy przystąpili europejscy partnerzy społeczni tego sektora (UNI-Europa commercio i Eurocommerce), którzy od końca lat 80. prowadzą konstruktywny dialog społeczny.

2.7 EKES zaleca Komisji i państwom członkowskim, by promowały i wspierały wszystkie sprawiedliwe i zrównoważone formy współpracy i stowarzyszania się niezależnych przedsiębiorstw, a także niezależnych przedsiębiorstw z dużymi przedsiębiorstwami dystrybucyjnymi, w oparciu o umowy zawierające jasne i wyważone gwarancje.

3. Więcej praw dla konsumentów (działania 1 i 2)

3.1 Prawa są rzeczywiście prawami, jeżeli – dzięki ich znajomości – korzysta się z nich. Informacje nie są równoznaczne z wiedzą, która jest pierwszym prawem konsumentów i dzięki której mogą oni swobodnie dokonywać swych wyborów, dążąc do indywidualnego i zbiorowego dobrobytu oraz korzyści. Obecnie wielu decyzjom o zakupie towarzyszy obiektywnie duża ilość dostępnych informacji.

3.2 Jednym z największych problemów tego sektora jest teraz marketing dużych sieci handlowych, który koncentruje się prawie wyłącznie na cenie sprzedaży dla konsumenta i bagatelizuje stosunek jakości do ceny. W wielu państwach członkowskich prowadzi to do spadku jakości produktów żywnościowych, między innymi ze względu na zastępowanie składników naturalnych substytutami. Zmniejsza to wybór konsumentów, którzy często byłiby skłonni więcej zapłacić za produkt wysokiej jakości, lecz nie mogą go znaleźć w ofercie.

3.3 Znajomość charakterystyki produktów umożliwia obywatelom dokonywanie świadomych zakupów, ukierunkowując podaż na jakość, różnorodność i obsługę. Jednak dostępność większej ilości informacji nie jest tożsama z głębszą wiedzą, a wręcz często jest odwrotnie, gdyż wobec nadmiaru informacji konsument ich nie czyta z braku czasu lub z powodu zbyt specjalistycznego i niezrozumiałego języka.

3.4 Oprócz opracowania wytycznych w sprawie dobrych praktyk i kodeksów postępowania (działanie 1) ⁽²⁾ Komisja powinna przewidzieć skuteczne i wiążące instrumenty, tak by producenci i dystrybutorzy ułatwili konsumentom poznanie wszystkich tych cech swych produktów, usług i cen, które mają kluczowe znaczenie dla innych celów społecznych, środowiskowych, terytorialnych i gospodarczych. Ponadto trzeba udostępnić wszystkie niezbędne informacje w formie krótkich i łatwych do zrozumienia komunikatów. Dzięki temu konsumentci będą mogli swobodnie zdecydować, czy daną cechę produktu przedłożyć nad inne, zamiast opierać się wyłącznie na marketingu.

⁽²⁾ Sprawozdanie dotyczące narzędzi porównawczych zostało przedstawione na europejskim szczycie konsumentów w dniu 18 marca 2013 r.

3.5 System podaży udostępnia wiele informacji przydatnych w dokonaniu wyboru przez konsumenta, lecz koncentruje się przede wszystkim na aspektach produktu związanych z zakupem i użytkowaniem na samym początku, kładąc nacisk na początkową satysfakcję i bagatelizując zaawansowane życie produktu (możliwość recyklingu opakowania, długość użytkowania, możliwość skorzystania z pomocy i wymiany, wartość używanego produktu w chwili odsprzedaży, usługi posprzedażne).

3.6 Oprócz zaproponowania metodyki pomiaru i komunikacji całkowitego wpływu produktów i organizacji (działanie 2) ⁽³⁾, Komisja powinna podjąć się zadania uzupełnienia wiedzy, na podstawie której konsumenci dokonują decyzji o zakupie ⁽⁴⁾. Zatem wdrażając działania, trzeba dostarczyć jasnych informacji na temat:

- stopnia, w którym możliwy jest recykling produktów i ich opakowań;
- ilości opakowania niezbędnej do zapewnienia jego zasadniczych funkcji (możliwość transportu, przydatne informacje, przechowywanie i higiena, długość okresu przechowywania w trakcie użytkowania) w stosunku do opakowania, z którego można zrezygnować;
- stopnia zgodności łańcucha produkcji i dystrybucji z normami produkcyjnymi i normami ochrony środowiska oraz z prawami pracowników;
- łatwości dostępu do usług po sprzedaży.

3.7 EKES proponuje zatem, by uczyniono to w skuteczny i realistyczny sposób, zapewniając większą ochronę konsumentom, a także dbając o to, by przedsiębiorstwa, zwłaszcza MŚP, potrafiły zrealizować to działanie w praktyce.

4. Lepszy dostęp do bardziej zrównoważonych i konkurencyjnych usług detalicznych (działania 3, 4 i 5)

4.1 Zakazując wywiązywania się z niektórych wymogów, w dyrektywie usługowej wyłącza się z zakazu „wymogi wynikające z planowania, które nie realizują celów gospodarczych, ale służą nadrzędnemu interesowi publicznemu” i „nie ogranicza swobody państw członkowskich w zakresie zdefiniowania, w zgodzie z prawem wspólnotowym, usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym”. Do „nadrzędnego interesu publicznego” w dyrektywie zalicza się wyraźnie „ochronę narodowego dziedzictwa historycznego i artystycznego, cele polityki społecznej i kulturalnej”.

4.2 Istnieją takie formy handlu detalicznego, które są charakterystycznym wyrazem kultury i stylu życia danego obszaru. Jedynie one powinny móc konkurować w systemie podobnych

przedsiębiorstw, który dąży do stałej poprawy jakości i skuteczności z korzyścią dla konsumentów. Narażanie takiej działalności na presję ze strony dużych organizacji mogłoby w krótszej perspektywie umożliwić realizację zasad wolnego rynku, lecz doprowadziłoby do zmarnotrawienia trudnego do odzyskania dziedzictwa kulturowego i stylu życia, osłabiając również ekonomicznie społeczność i obszar lokalny.

4.3 Konkurencja zmusiła detaliczne przedsiębiorstwa handlowe do poprawy jakości usług i wydajności produkcyjnej. Komisja musi wprowadzić rozróżnienie między zdrową konkurencją wśród podobnych przedsiębiorstw – która skłania do stałej poprawy jakości i wydajności z korzyścią dla konsumentów – a innymi formami konfliktu gospodarczo-handlowego przedsiębiorstw.

4.4 Istotne jest zatem, by na danym obszarze istniała zdrowa konkurencja między przedsiębiorstwami tego sektora, niezależnie od ich wielkości, oparta nie na presji, lecz na wzajemnym pobudzaniu koła sukcesu. Oznacza to lepsze usługi, większy asortyment, wygodniejsze obiekty, korzystniejsze ceny i tożsamość społeczności lokalnej.

4.5 Należy stwierdzić, że tam, gdzie dużym sieciom handlu detalicznego udaje się wyeliminować handel tradycyjny dzięki swej sile gospodarczej, jest to szkodliwe, gdyż niszczy dziedzictwo kulturowe, styl życia, a także lokalną i terytorialną tkankę gospodarczą i społeczną charakterystyczną dla danego obszaru i społeczności, których wartość wykracza poza korzyści wynikające z asortymentu i cen dla konsumenta.

4.6 W odniesieniu do działań 3 i 4, zgodnie z dyrektywą usługową, Komisja powinna zachęcić państwa członkowskie do zastanowienia się, czy i które formy handlu detalicznego mogą realizować te cele polityki społecznej i kulturalnej. Powinna zatem zachęcać do uwzględnienia tradycyjnego i niezależnego, lokalnego handlu detalicznego w interesie ogólnym tam, gdzie jest on wyrazem lokalnego obszaru i jego specyfiki. Niemniej nie można dopuścić do tego, by stronnicze interesy lokalne przesłaniały ogólne interesy społeczności, takie jak środowisko naturalne i planowanie przestrzenne. Komisja powinna w związku z tym jasno wskazać, które interesy ogólne danego obszaru są możliwe do przyjęcia, między innymi zwracając się do każdego regionu / obszaru, by sam wskazał klasyfikację trzech pierwszoplanowych interesów, które należy uwzględnić podczas oceny nowych kompleksów handlowych.

4.7 Handel detaliczny online nie może zastąpić handlu stacjonarnego, lecz oba modele powinny zostać połączone, przede wszystkim dlatego, że handel detaliczny pełni istotną funkcję społeczną, która nie polega wyłącznie na dostawie towarów i usług po najniższych kosztach.

4.8 EKES zwraca się do Komisji, by w porozumieniu z państwami członkowskimi i we współpracy z organizacjami MŚP zachęcała do prowadzenia w MŚP szkoleń poświęconych połączeniu różnych form sprzedaży uzupełniającej ze sprzedażą tradycyjną.

⁽³⁾ „Tworzenie jednolitego rynku dla produktów ekologicznych”, dokument przyjęty przez Komisję w dniu 9 kwietnia 2013 r.

⁽⁴⁾ Przykłady informacji, które stały się wiedzą: pochodzenie mięsa i łańcuch jego dostaw, zasięg terytorialny sygnału telefonii komórkowej, łańcuch dostaw żywności kilometra 0.

4.9 Możliwości rozwoju handlu online są niemożliwe do przewidzenia, gdyż zależą od sposobu ich regulacji przez rynki i instytucje. Komisja powinna zapoczątkować i ułatwić wszelkie działania zmierzające do podniesienia rangi usług *non-sale*, czyli niezwiązanych bezpośrednio z konkretnym zakupem, które świadczą tradycyjny handel detaliczny.

4.10 Obecnie sklepy świadczą bezpłatnie wiele usług (na przykład oglądanie wystaw), których koszt jest pokrywany z marży. Z tego powodu producenci często uniemożliwiają zakupy w sklepie internetowym, zmuszając klienta do zakupu w innych sklepach. Jednak coraz więcej konsumentów stosuje obecnie mieszany model zakupów: przez internet (co umożliwia porównanie produktów i cen) oraz w innych sklepach (co umożliwia dotknięcie i wypróbowanie towaru). EKES zaleca zniesienie konkurencji między sklepami internetowymi i tradycyjnymi poprzez wsparcie uwzględnienia i podniesienia rangi usług świadczonych przez tradycyjne sklepy, gdyż zakupy w sklepach stacjonarnych prowadzą do nawiązania rzeczywistych kontaktów społecznych, których nie można przekształcić się w kontakty cyfrowe. Konieczne jest połączenie tych dwóch modeli, a nie zastąpienie jednego drugim.

4.11 EKES podkreśla, że na poziomie państw członkowskich obowiązują różne przepisy dotyczące godzin otwarcia / zamknięcia placówek handlowych oraz pracy w niedzielę i w nocy. W wielu krajach są one ponadto przedmiotem dyskusji w odniesieniu do konkurencji między niezależnymi placówkami, MŚP i mikroprzedsiębiorstwami, a także do konsekwencji dla ich pracowników. EKES zachęca Komisję do pokonania tej przeszkody w urzeczywistnieniu rynku wewnętrznego i europejskiego modelu społecznego, między innymi poprzez połączenie handlu internetowego i tradycyjnego.

5. Uczciwsze relacje handlowe w ramach łańcucha dostaw detalicznych (działanie 5) ⁽⁵⁾

5.1 EKES uważa, że sektor dystrybucji handlowej należy do najbardziej skoncentrowanych. W każdym państwie członkowskim rynek pozostaje pod kontrolą od trzech do pięciu przedsiębiorstw, które mają często charakter wielonarodowy. Jest to źródłem poważnych problemów, jeżeli chodzi o konkurencję, gdyż sektor ten stał się zbyt silny w porównaniu z dostawcami, których jest o wiele więcej.

6. Stworzenie bardziej zrównoważonego łańcucha dostaw detalicznych (działania 6 i 7)

6.1 EKES popiera działanie 6 mające na celu wsparcie dystrybutorów detalicznych w przyjęciu środków zmierzających do ograniczenia odpadów spożywczych ⁽⁶⁾ i przyjmuje z zadowoleniem decyzję o wydaniu w 2013 r. komunikatu w sprawie zrównoważonej produkcji żywności.

6.2 EKES popiera działanie 7 Komisji „prowadzące do bardziej przyjaznych dla środowiska i bardziej zrównoważonych łańcuchów dostaw”, które opiera się na wszelkich możliwych praktykach ograniczania zużywanej energii i produkcji substancji zanieczyszczających. Co się tyczy substancji zanieczyszczających, jedną z praktyk, których propagowanie EKES

proponuje, jest model dystrybucji towarów masowej konsumpcji luzem zamiast produktów pakowanych. By wdrożyć to działanie mające na celu ograniczenie ilości opakowań nadających się do usunięcia, EKES apeluje do Komisji o przeprowadzenie konsultacji ze wszystkimi zainteresowanymi stronami.

6.3 Ta praktyka jest obecnie stosowana w niewielu miejscach i w odniesieniu do niewielu produktów, lecz możliwości jej rozpowszechnienia są szerokie:

- Zmniejszenie ilości opakowań: jeżeli konsumenci pobieraliby produkt z automatu, skłaniałoby to ich do ponownego użycia już posiadanego pojemnika zamiast do kupienia nowego.
- Higiena: automat zapewniałby skuteczniejszą ochronę produktu, gdyż nie byłby on dotykany przez osoby, które nie mają zamiaru go kupić.
- Zmniejszenie ilości odpadów: zakup produktów luzem umożliwiałby również dozowanie ilości, zapobiegając zakupowi produktów w ilości nieproporcjonalnej do potrzeb, co jest głównym powodem marnotrawstwa.
- Rozwój komunikacji przez markę: automat jest zazwyczaj większy od pojedynczego opakowania, co umożliwia umieszczenie na jego powierzchni bardziej szczegółowych informacji niż na małej etykiecie.

6.4 Ten model jest obecnie stosowany na małą skalę, na przykład w sprzedaży świeżego mleka, również paliwa transportowe są produktem sprzedawanym już na olbrzymią skalę w oparciu o ten model. Sam produkt nie jest ekologiczny, lecz jego dystrybucja nie prowadzi do produkcji ani grama plastiku, ani też do marnotrawstwa.

6.5 Ten model będzie wymagać zmiany struktury punktów sprzedaży, które powinny wyposażać się w kanały dostaw między magazynem a automatem lub przynajmniej w systemy ponownego załadunku automatów. W każdym razie półki sklepowe przestałyby mieć statyczny i masowy charakter.

6.6 By istniały praktyczne możliwości rozpowszechnienia tego modelu, zmianę muszą wspierać wielcy detaliści, którzy prowadzą dystrybucję największej liczby produktów konsumpcyjnych, gdyż to oni mają zdolności i środki niezbędne do zapoczątkowania tego procesu wielkiej przemiany. Również MŚP powinny odgrywać kluczową rolę w tym względzie.

6.7 Komisja może przyczynić się do zapoczątkowania tych zmian, zwracając uwagę na ich wartość społeczną i ekologiczną, a także stosując wszystkie dostępne instrumenty – również gospodarczo-finansowe – w celu rozpropagowania i ułatwienia konkretnych inicjatyw i projektów.

7. Bardziej innowacyjne rozwiązania (działania 8, 9 i 10)

7.1 Ożywienie gospodarki realnej jest zależne również od innowacji (działanie 8), które będzie w stanie wprowadzić ten sektor. Zasadnicze znaczenie ma to, by MŚP częściej i łatwiej korzystały z kredytów bankowych w celu rozpoczęcia innowacyjnych projektów i działań.

⁽⁵⁾ Opinia EKES-u w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w łańcuchu dostaw (Zob. str. 26 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽⁶⁾ Opinia EKES-u w sprawie zapobiegania marnotrawstwu żywności i ograniczania go, sprawozdawca: Yves SOMVILLE, Dz.U. C 161 z 6.6.2013, s. 46.

7.2 W przeciwieństwie do działań podjętych w USA niezbędne jest to, by inwestycje przedsiębiorstw w innowacje łączyły się z ochroną pracowników i jakością zatrudnienia.

7.3 Komisja wydaje się oczekiwać, że zmiany nastąpią dzięki większej „konkurencyjności w sektorze detalicznym”, której promowanie jest jedynym celem działań proponowanych w komunikacie. Jednak choć brak konkurencji stoi na przeszkodzie zmianom, sama konkurencja ich nie gwarantuje.

7.4 Doceniając przedsiębiorstwa handlowe jako „awangardę nowych technologii”, Komisja uznaje, że MŚP w sektorze handlu detalicznego mają bardziej bezpośredni kontakt z konsumentami, lepiej dostrzegają nowe potrzeby i – cechując się większą elastycznością od wielkich przedsiębiorstw – lepiej dostosowują podaż do zmiennego i wielorakiego popytu.

7.5 Niemniej niektóre zmiany systemu i modelu wymagają zdolności planowania i – przede wszystkim – siły przetargowej, co sprawia, że wielkie przedsiębiorstwa są niezbędne. Komisja powinna dołożyć starań, by do procesu innowacji i zmiany włączyć wszystkie przedsiębiorstwa, zarówno małe i średnie, jak i duże.

7.6 EKES przyjmuje z zadowoleniem bank danych, w którym gromadzone są europejskie i krajowe przepisy dotyczące etykietowania produktów żywnościowych (działanie 9) (7).

7.7 EKES wspiera Komisję w jej dążeniu do zapewnienia lepszej integracji rynku płatności kartowych, przez internet i m-płatności (działanie 10) (8) i ma nadzieję, że szybciej nastąpi rozpowszechnienie tych metod.

8. Lepsze środowisko pracy (działanie 11)

8.1 Dostosowanie umiejętności ma zasadnicze znaczenie dla wzrostu jakości zatrudnienia (9) w tym sektorze, który oferuje często pierwszą szansę na wejście lub powrót na rynek pracy, lecz nie przez wszystkich jest postrzegany jako na tyle atrakcyjny i ciekawy, by zachęcić do związania z nim swego życia zawodowego.

8.2 By podnieść konkurencyjność i wydajność handlu detalicznego, konieczne jest zapewnienie ściślejszej korelacji między potrzebami rynku pracy a umiejętnościami pracowników (działanie 11), którzy powinni mieć możliwość poprawy swych wyników, między innymi w związku ze wzrostem poziomu automatyzacji.

8.3 Komisja zamierza rozwinąć współpracę między partnerami społecznymi – między innymi w ramach europejskiej rady ds. umiejętności sektorowych – w celu udoskonalenia polityki w dziedzinie szkolenia i przekwalifikowania.

8.4 Pomimo działań zmierzających do innowacji technologicznych wydajność sektora jest nadal raczej niska, a MŚP mają trudności z inwestowaniem w nowe technologie, innowacje i szkolenia zawodowe swoich pracowników.

8.5 Niemniej w planie działania trzeba uwzględnić fakt, że w ramach rynku wewnętrznego sektor ten odczuwa skutki dumpingu socjalnego i nieuczciwej konkurencji między przedsiębiorstwami handlowymi, niezależnie od ich wielkości, gdyż system stosunków pracy i rokowań zbiorowych różni się w zależności od kraju, co prowadzi do powstania odmiennych modeli rozwoju i polityk inwestycyjnych.

8.6 Ograniczeniem jest fakt, że w analizie nawiązuje się wyłącznie do dopasowania dostępnych umiejętności do potrzeb rynku i nie uwzględnia się również wszystkich tych problemów, które obecnie utrudniają stworzenie zintegrowanego i konkurencyjnego wewnętrznego rynku europejskiego w tym sektorze, jeżeli chodzi o warunki i organizację pracy, niskie wynagrodzenie, elastyczność, niepewną formę zatrudnienia i wysoki odsetek pracowników pozornie zatrudnionych na własny rachunek.

8.7 W komunikacie proponuje się inwestycje w szkolenia, za które odpowiadałyby rządy, osoby prywatne i sektor kształcenia, apelując do przedsiębiorstw, by przyjęły na siebie istotną rolę w opracowywaniu nowych programów nauczania i szkoleń, a także przyuczania do zawodu. EKES uważa, że zaangażowanie przedsiębiorstw nie powinno ograniczać się wyłącznie do wskazania potrzeb szkoleniowych, lecz również do zapewnienia ich proaktywnego udziału za pośrednictwem inwestycji ukierunkowanych na nabycie potrzebnych umiejętności (10).

8.8 Te zintegrowane ze sobą inwestycje publiczne i prywatne pomogłyby nie tylko młodzieży w wejściu na rynek pracy, lecz również grupom mającym większe trudności ze znalezieniem pierwszej pracy (długotrwale bezrobotnym, starszym pracownikom, imigrantom i niepełnosprawnym). Szczególną uwagę należy zwrócić na zatrudnienie kobiet, które są w większym stopniu narażone na zwolnienie z pracy z powodu procesów reorganizacji i które napotykać większe trudności w godzeniu życia prywatnego z zawodowym.

8.9 Dopasowanie umiejętności, a także wzmocnienie partnerstw między szkołami a przedsiębiorstwami oraz kształcenia związanego z przyuczaniem do zawodu nie przyniosą oczekiwanych wyników pod względem mobilności pracowników i wzrostu wydajności w sektorze, jeżeli jednocześnie nie uznane zostaną na skalę europejską dyplomy, staże, przyuczanie do zawodu, a także zdobyte umiejętności.

(7) Dz.U. C 198 z 10.7.2013, s. 77 oraz Dz.U. C 204 z 9.8.2008, s. 47.

(8) Dz.U. C 351 z 15.11.2012, s. 52.

(9) 32 % pracowników nie posiada kwalifikacji lub posiada kwalifikacje częściowe w porównaniu ze średnią wynoszącą 27 %. 15 % zatrudnionych w tym sektorze ma mniej niż 24 lata w porównaniu ze średnią w wysokości 9 %; 60 % pracowników to kobiety.

(10) W niektórych krajach, na przykład we Włoszech i Francji, zdobyto istotne doświadczenia dzięki funduszom międzybranżowym na szkolenie w dwustronnych organach lub wspólnych komisjach.

8.10 Pomimo znacznych wysiłków podejmowanych na szczeblu krajowym praca nierejestrowana jest nadal poważnym problemem, który prowadzi do nieuczciwej konkurencji między przedsiębiorstwami starającymi się obniżyć koszty zatrudnienia. Pracownicy w gospodarce nieformalnej są pozbawieni nie tylko ubezpieczenia zdrowotnego i społecznego, lecz również możliwości korzystania ze szkoleń i staży, co wpływa oczywiście negatywnie na ich szanse zdobycia umiejętności i kwalifikacji zawodowych.

8.11 Należy przyjąć z zadowoleniem inicjatywę Komisji, która pragnie rozpocząć dialog ze wszystkimi zainteresowanymi

stronami w celu oceny wpływu gospodarki nieformalnej na warunki pracy i opracować na szczeblu UE skuteczne środki jej zwalczania. EKES uważa, że inicjatywa będzie tym skuteczniejsza, im państwa członkowskie wykażą się silniejszą wolą polityczną w tym względzie, którą Komisja mogłaby koordynować za pośrednictwem wzmocnionego partnerstwa.

8.12 EKES uważa, że środki zwalczania pracy nierejestrowanej i gospodarki nieformalnej muszą stać się stałym tematem dyskusji partnerów społecznych tego sektora podczas europejskiego dialogu społecznego ⁽¹¹⁾.

Bruksela, 10 lipca 2013 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Henri MALOSSE

⁽¹¹⁾ Wspólna opinia UNI-Europa Commercio i Eurocommerce, 24 kwietnia 2012 r.